

Preventieplan 2018-2021

Plan van aanpak voor het voorkómen
van (escalatie van) schulden

INHOUD

1.	INLEIDING	4
2.	EVALUATIE	6
3.	PREVENTIEACTIVITEITEN	9
3.1.	Inleiding	9
3.2.	Jongeren	9
	Peer to peer aanpak op VO en MBO	9
	Workshop 'Ik krijg nooit wat' voor ouders met schoolgaande kinderen	9
	Interventie + awareness film	10
	Geldplan Rondkomen met kinderen	10
	Online leerbericht voor onderwijzers	10
	Gastlessen basisscholen	11
	Zorgverzekering 18+	11
3.3.	Laaggeletterden	11
	Filmpjes en eenvoudige taal	11
	Hulp bij thuisadministratie	11
3.4.	Statushouders	12
	Vrijwillige budgetcoaches helpen vluchtelingen – project Euro-Wijzer	12
3.5.	Uitkeringsgerechtigden	12
	Outreaching aanpak bij beslag op uitkering	13
	Automatische doorbetaling vaste lasten	13
	3-gesprekken	13
	Info schuldhulpverlening en inkomensondersteuning	13
3.6.	Mensen met een licht verstandelijke beperking	14
	Training voor jongeren	14
	Signaleren LVB-problematiek	14
3.7.	Cliënten maatschappelijke opvang	15
	Budgetbeheer, informatie en advies	15
3.8.	Zelfstandigen	15
	Budgetcoaching voor ondernemers	15
	Geldplan voor zzp'ers	16
	Boekhouding op orde door Cazis	16
3.9.	Financiële opvoeding en voorlichting	16
	(Online) zelfhulp en informatie	16
	Cazis, belastingadvies aan klanten schuldhulpverlening	17
	Cursus rondkomen	17
	Begeleiding door vrijwilligers	18
	Informatiebijeenkomst schuldhulpverlening	18
	Buddy app	19
3.10.	Vroegsignalering	19
	Project Vroegsignalering	19
	Presentaties aan ketenpartners in de stad	20

Financiële check	20
E-learning voor sociale professionals	20
3.11. Nazorg	20
Nabellen klanten die uitstromen uit budgetbeheer of schuldhulpverlening	20
3.12. Sociaal leenfonds	21
Sociaal Leenfonds	21

1. Inleiding

Armoede, schulden en financiële problematiek vormen een probleem in Nederland. Wie de krant open slaat of televisie kijkt, ziet de artikelen en programma's over armoede of schulden voorbijkomen. Armoede is een complex verschijnsel met veelal samenhangende dimensies: inkomen, maatschappelijke participatie, gezondheid, zelfredzaamheid, wonen en leefomgeving. Het afgelopen jaar hebben armoede en daarmee samenhangend schulden mede door het televisieprogramma Schuldig ook een gezicht gekregen. Nederland heeft kennisgemaakt met de wereld van schuldhulpverlening door de ogen van schuldenaren, schuldeisers en hulpverleners. Naast de aandacht vanuit de media hebben ook politiek gezien het terugdringen van schulden en armoede de aandacht. In het regeerakkoord is aandacht voor problematische schulden en is het tevens genoemd in de regeringsverklaring van de Minister President. Naast de genoemde maatregelen gericht op reeds aanwezige problemen is het ook van belang om in te zetten op (schuld)preventie. Het is immers beter om de zogezegde kraan dicht te draaien dan nog effectiever te blijven dweilen.

Onderzoeken over betalingsachterstanden laten zien dat er in Nederland een groeiende groep burgers is met financiële problematiek en/of problematische schulden. Op basis van landelijk onderzoek is een schatting gemaakt voor Leiden.¹ Daaruit blijkt dat ongeveer 14.000 huishoudens in Leiden risicovolle of problematische schulden² hebben:

- Onzichtbare risicovolle schulden: 7.400 huishoudens
- Onzichtbare problematische schulden: 4.900 huishoudens
- Zichtbare problematische schulden: 1.700 huishoudens

De kosten die gepaard gaan met schulden zijn ook aanzienlijk, een uithuiszetting kost al snel € 8.000, een jaar maatschappelijke opvang circa € 30.000 en iedere onopgeloste schuldsituatie kost de maatschappij € 100.000.³ Het is dus zaak om te kiezen voor een aanpak die zich richt op zowel het verbeteren van de inkomenspositie als het voorkomen van maatschappelijke en sociale uitsluiting die ontstaat door armoede en schulden (preventie). Kortom voorkomen is beter dan genezen.

(Zelf)redzaamheid?

Armoede en schulden ontstaan steeds minder vaak door de het maken van verkeerde keuzes maar door gebeurtenissen in het leven van mensen (life events) in combinatie met de toenemende complexiteit van wet- en regelgeving en dienstverlening. Daarnaast bestaat ook erfelijke armoede waarbij armoede van generatie op generatie overgaat. Niet alle burgers hebben in aanleg gelijke kansen op redzaamheid en er wordt teveel uitgegaan van het principe dat het vergroten van kennis automatisch leidt tot de juiste daden. Het principe van de 'zelfredzame burger' is niet op iedereen van toepassing.

Inzicht uit de gedragswetenschap leert bovendien wat de impact is van schaarste op het functioneren van de hersenen en het gedrag van mensen.⁴ Langdurig gebrek aan geld en schulden zorgen voor stress, het zicht op de lange termijn verdwijnt en op den duur neemt zelfs het mentale vermogen van mensen af. Dit inzicht leert hoe mensen het best geholpen kunnen worden maar ook hoe schulden voorkomen of vroeg opgespoord kunnen worden.

---

¹ [Huishoudens in de rode cijfers 2015](#), Panteia nov. 2015

² *Risicovolle schulden*: Eén of meer rekeningen niet op tijd kunnen betalen, rood staan, een creditcardschuld hebben, etc. *Problematische schulden*: de som van de geëiste maandelijkse aflossingen op schulden en betalingsachterstanden is hoger dan de volgens de VTLB-rekenmethode gecalculerde aflossingscapaciteit.

³ [Maatschappelijke prijslijst](#), Effectencalculator 2017

⁴ Zie bijvoorbeeld [Schaarste; hoe gebrek aan tijd en geld ons gedrag bepalen](#) van Sendhil Mullainathan & Eldar Shafir – 2014.

Samenwerking

Omdat armoede complex is en meer is dan een tekort aan inkomen, heeft het gevolgen voor meerdere leefgebieden van inwoners. Een integrale aanpak, individueel maatwerk en samenwerking is dan ook essentieel in de bestrijding van armoede en schulden.

Vooraf samenwerken is van essentieel belang omdat bij armoede en schulden diverse partijen en instanties betrokken zijn die allen een andere rol hebben. Denk aan team W&I, rijksoverheid, het onderwijs, werkgevers, ondernemersverenigingen, sociale wijkteams, welzijnsinstellingen, vrijwilligersorganisaties en landelijke organisaties als het UWV, SVB en de Belastingdienst.

Leeswijzer

Dit preventieplan is als volgt opgebouwd: allereerst wordt in het hoofdstuk *Evaluatie* teruggekeken op de preventieactiviteiten uit het [Preventieplan 2015](#): welke activiteiten waren succesvol en welke moeten worden aangepast of beëindigd? De preventieactiviteiten voor de komende jaren presenteren we in hoofdstuk 3. We beschrijven eerst de preventieactiviteiten voor de risicogroepen die zijn benoemd in het [Beleidsplan schuldhulpverlening Leiden 2017-2020; Preventief, laagdrempelig, maatwerk en integraal](#). Daarna presenteren we – conform het vorige Preventieplan - preventieactiviteiten in de categorieën *Financiële opvoeding en voorlichting*, *Vroegsignalering* en *Nazorg*. Dit Preventieplan sluit af met een begroting.

2. Evaluatie

Inleiding

In dit hoofdstuk worden de in het vorige preventieplan benoemde activiteiten kort geëvalueerd. Daarbij wordt aangegeven of en hoe deze activiteiten zijn terug te vinden in dit nieuwe Preventieplan.

Vooraf merken we op, dat het lastig is om het *effect* van preventie vast te stellen. We kunnen meten hoeveel deelnemers er waren bij een budgetcursus, maar we kunnen niet (eenvoudig) vaststellen of de deelnemers daarna verstandiger met hun geld omgaan. Voor het nieuwe Preventieplan geldt dat we zoveel mogelijk gebruikmaken van *beproefde* preventie-instrumenten. Dat wil zeggen, we gebruiken instrumenten die (wetenschappelijk) zijn onderzocht en/of in het verleden in Leiden of andere gemeenten hebben geleid tot positieve resultaten.

Uit de evaluatie blijkt dat er tal van preventieactiviteiten hebben plaatsgevonden. Er is echter niet in alle gevallen goed vastgelegd hoe vaak deze plaatsvonden en hoeveel mensen ermee werden bereikt. Voor de nieuwe preventieplan geldt dat de implementatie en de monitoring van het preventieplan een (deel)activiteiten duidelijk zijn belegd. De voortgang en resultaten worden vastgelegd in één Excel-document, zodat we periodiek over de voortgang en resultaten kunnen rapporteren.

Peer to peer aanpak bij jongeren op het MBO

22 klassen van ROC Leiden en ID college hebben de lessen van Diversion (MoneyWays) gevolgd. Uitgaande van een gemiddelde van 20 leerlingen gaat dit om 440 leerlingen. Diversion geeft na elke uitvoering een terugkoppeling. De resultaten zijn positief. Uit onderzoek van het Verwey-Jonker Instituut blijkt dat jongeren na het volgen van MoneyWays eerder geneigd zijn hulp te zoeken als financiële problemen dreigen. De scholen geven aan (zeer) tevreden te zijn met het aanbod. Dat blijkt ook uit het feit dat zij zelf Diversion benaderen voor nieuwe uitvoeringen. In het nieuwe Preventieplan wordt het aanbod uitgebreid en gevarieerder door ook TeamAlert in te huren voor het verzorgen van uitvoeringen.

Workshop aan ouders met schoolgaande kinderen

De workshops zijn helaas niet van start gegaan, omdat er geen aanmeldingen waren. We vermoeden dat dit vooral ligt aan de manier waarop de cursus is gepromoot (o.a. via de gemeentelijke website en scholen). Collega's van de CJG's geven aan dat er wel degelijk behoefte is aan een dergelijke cursus. Werving zal daarom vanaf 2018 samen met CJG's gebeuren.

Er is ook overleg geweest met het Nibud, die de cursus heeft ontwikkeld. Het Nibud beaamt dat de cursus qua tijdsinvestering (3 x 1,5 uur) een zware belasting is voor de deelnemers. Momenteel wordt gewerkt aan een lichtere versie.

Outreachinge aanpak naar klanten met een bijstandsuitkering

Het benaderen van bijstandsgerechtigden die geconfronteerd worden met bankbeslag, is niet gerealiseerd vanwege de privacy wetgeving. Onderzocht wordt of hier toch mogelijkheden zijn. In dit nieuwe Preventieplan worden een aantal preventieactiviteiten gepresenteerd waarbij W&I en de Stadsbank intensief samenwerken om schulden bij bijstandsgerechtigden te voorkomen of vroeg te signaleren en op te pakken (§ 3.5).

Budgetcursussen aan volwassenen en jongeren

Er zijn niet op grote schaal budgetcursussen gegeven. Het vermoeden is dat de promotie onvoldoende (gericht) was. De min of meer verplichte 'informatiebijeenkomsten' voor cliënten van de Stadsbank bleken wel in een behoefte te voorzien. In het nieuwe Preventieplan presenteren we budgetcursussen die meer toegespitst zijn op specifieke doelgroepen zoals jongeren met LVB-

problematiek (§ 3.6), Ouders met schoolgaande kinderen (§ 3.2), cliënten schuldhulpverlening (§ 3.9) en vluchtelingen (§ 3.4) en mensen die te maken hebben met bepaalde life events § 3.9).

Presentaties aan ketenpartners in de stad

Er worden regelmatig presentaties gegeven. Er zijn geen aantallen bijgehouden het afgelopen jaar. De komende tijd wordt dit wel geregistreerd. Deze activiteit wordt gecontinueerd in het nieuwe Preventieplan.

Informatie op de website van de Stadsbank en in de Stadskrant

De website wordt voortdurend aangevuld met recente informatie over hoe men zich kan aanmelden bij de Stadsbank en de diverse producten die de Stadsbank heeft.

In de Stadskrant wordt 1 x per half jaar een standaard artikel gepubliceerd over de Stadsbank en haar diensten. Ook verzenden we 2x per jaar een nieuwsbrief aan de klanten, zodat deze geïnformeerd blijven over belangrijke ontwikkelingen binnen de Stadsbank.

Deze preventieactiviteiten worden gecontinueerd en uitgebreid in het nieuwe Preventieplan. In o.a. §3.9 worden online zelfhulptools geïntroduceerd.

Spreekuur voor studenten van de Hogeschool Leiden

Deze activiteit wordt niet gecontinueerd. We hebben in samenwerking met de Hogeschool twee jaar lang geprobeerd om jongeren, die schulden hebben, verder te helpen. Alle ideeën en of samenwerkingsvormen hebben helaas tot niets geleid. De deur staat nog wel open om in de toekomst, op basis van nieuwe ideeën, een dergelijke samenwerking aan te gaan. De Hogeschool kan in de tussentijd jongeren met schulden doorsturen naar het dagelijks aanmeldspreekuur.

De hogeschool heeft de flyers Verhoog uw inkomsten, verlaag uw lasten en de algemene flyer van Schuldhulpverlening alsmede de blanco maandbegroting van ons ontvangen. Deze kunnen ze indien nodig aan de jongeren meegeven.

In het nieuwe Preventieplan is een aparte paragraaf (3.2) opgenomen met preventieactiviteiten gericht op jongeren.

Gastlessen op scholen

Er zijn slechts enkele gastlessen gegeven. De lessen waren niet gericht op studenten met schulden, maar op studenten die bijvoorbeeld schuldhulpverlener willen worden. Deze activiteit wordt niet gecontinueerd.

Inhuren van Cazis, belastingadvies aan klanten in een schuldhulpverleningstraject

Per week geeft Cazis een overzicht van de behandelde klanten en de opbrengsten. In de periode van september 2013 tot eind 2016 heeft Cazis 1.161 klanten gesproken en een besparing gerealiseerd van € 791.353,-. Dat komt neer op een gemiddelde besparing van € 681,61 per persoon.

Deze activiteit wordt gecontinueerd in het nieuwe Preventieplan. In voorkomende gevallen zal Cazis worden gevraagd ook zelfstandig ondernemers te helpen met hun boekhouding.

Deelname aan de Sociale wijkteams

Deze paragraaf in het vorige preventieplan is gedateerd. Begin 2018 wordt onderzocht in welke mate financiële hulpvragen moeten worden opgepakt in de SWT's en de Stadsbank. Via het project Vroegsignalering (§ 3.10) werken medewerkers van de wijkteams en de Stadsbank samen in het team Snelle Hulp bij Schulden. We verwachten dat hierdoor de schuldhulpverlening en de SWT's effectiever en efficiënter gaan samenwerken.

Project Vroegsignalering

De uitkomsten van de evaluatie van de pilot in 2017 zijn vastgelegd in een apart rapport. In dat rapport worden ook de contouren van het vervolgproject geschetst. Gezien de eigen ervaringen en die van

andere gemeenten, hebben we hoge verwachtingen van deze preventieactiviteit. In dit Preventieplan worden alleen de hoofdlijnen van het project Vroegsignalering geschetst.

Convenanten met woningcorporaties

Met de woningcorporaties en de GGD (Meldpunt Zorg & Overlast) is afgesproken dat de projectorganisatie rond het Convenant Voorkomen Huisuitzettingen en het project Vroegsignalering in elkaar worden geschoven. Het convenant wordt daarom niet meer apart benoemd in dit Preventieplan.

Begeleiding door vrijwilligersorganisaties

[Schuldhulpmaatje](#) en [Humanitas](#) helpen mensen met hun geldzaken. Humanitas heeft een spreekuur op Stadsbank. Meestal is de ondersteuning eenmalig. De ondersteuning die Schuldhulpmaatje biedt is meestal langduriger. Humanitas verwacht in 2018 ca. 660 mensen te helpen met thuisadministratie. Schuldhulpmaatje hielp in 2016 138 mensen.

Meer evaluatiemateriaal en cijfers zijn niet beschikbaar. Op basis van reacties uit het veld (van cliënten en professionals) concluderen we toch dat de begeleiding door vrijwilligers een meerwaarde heeft. Zeker gezien de lage kosten die hiermee gemoeid zijn.

Samenwerking met Schuldhulpmaatje en Humanitas is ook in het nieuwe Preventieplan opgenomen. Met beide partijen maken we de komende tijd afspraken over evaluatie en gerichte aanpak voor doelgroepen.

Aanwezigheid zorgnetwerkoverleg in Leiden en Leiderdorp

Een medewerker van de Stadsbank is aanwezig tijdens de overleggen. Met de diverse aanwezige partijen worden nieuwe meldingen besproken, ook wordt er bepaald wie de melding gaat oppakken. Ook wordt er soms met elkaar overlegd hoe om te gaan met een bepaalde situatie of klant. Deze activiteit wordt gecontinueerd, maar is niet opgenomen in het nieuwe Preventieplan, omdat het niet specifiek om *preventie* gaat.

Budgettraining in het kader van nazorg

Deze trainingen hebben niet plaatsgevonden. In het kader van het nieuwe Preventieplan worden nieuwe trainingen ontwikkeld die worden aangeboden bij de *start*, *tijdens* en rond de *beëindiging* van een traject.

Nabellen klanten die uitstromen uit budgetbeheer

en

Nabellen klanten na succesvolle beëindiging schuldregeling

In 2017 is ten minste 9 keer nazorg verleend na uitstroom uit budgetbeheer en 36 keer na succesvolle uitstroom uit schuldhulpverlening. In het nieuwe Preventieplan zijn beide nazorg-activiteiten samengevoegd. Er zal opnieuw aandacht zijn voor registratie.

3. Preventieactiviteiten

3.1. Inleiding

In dit hoofdstuk beschrijven we eerst de preventieactiviteiten voor de risicogroepen die zijn benoemd in § 4.5 van het [Beleidsplan schuldhulpverlening Leiden 2017-2020](#). Daarna presenteren we – conform het vorige [Preventieplan](#) – preventieactiviteiten die voor meerdere risicogroepen van toepassing zijn, in drie categorieën:

1. Financiële opvoeding en voorlichting
2. Vroegsignalering
3. Nazorg

3.2. Jongeren

Landelijk had meer dan de helft van de jongeren tussen 18 en 27 jaar in 2014 een schuld. Bij 14,5% van deze groep gaat het om een risicovolle schuldsituatie of betalingsachterstand. Jongeren die geen werk hebben en geen onderwijs volgen, hebben vaker schulden dan werkende jongeren. Dit geldt ook voor laagopgeleide jongeren (geen onderwijs, basisonderwijs, vmbo of praktijkonderwijs) en voor 25 tot en met 27-jarigen. Zij hebben vaker schulden dan jongeren tussen de 18 en 25 jaar en middelbaar en hoger opgeleiden. Speciale aandacht is nodig voor jongeren met een licht verstandelijke beperking en voor (ex) dak- en thuisloze jongeren. Een belangrijke manier om jongeren te bereiken is via voorlichting op scholen.

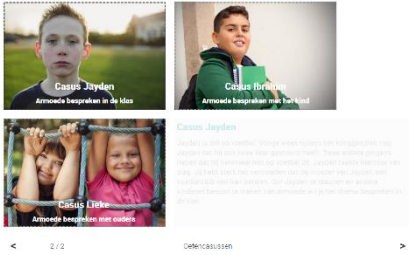
Peer to peer aanpak op VO en MBO	
Beschrijving	<p>Jongeren hebben vaak niet genoeg financiële kennis. Ze sparen niet, lenen geld en geven geld uit zonder na te denken over de gevolgen. Om deze jongeren te bereiken zet de Stadsbank peer-education in. Hiervoor schakelen wij Diversion en TeamAlert in. Zij hebben lesprogramma's ontwikkeld, waarbij jongeren les krijgen van leeftijdgenoten. Het betreft niet alleen financiële educatie maar ook het uitwisselen van ervaringen en het doorbreken van taboes. De docenten worden vervolgens geïnstrueerd hoe ze jongeren met financiële problemen verder het beste kunnen ondersteunen.</p> <p>Bekijk het lesprogramma MoneyWays van Diversion en Your Message Money van TeamAlert.</p>
Doelstelling	<p>Het zoveel mogelijk voorkomen van problematische schulden bij leerlingen/studenten (bovenbouw) VMBO/TL/HAVO/MBO. Diversion verzorgt in 2018 uitvoeringen in 22 klassen. TeamAlert verzorgt in 2018 8 uitvoeringen (1 uitvoering kan voor meerdere klassen).</p>
Evaluatie	<ul style="list-style-type: none"> - Hoeveel studenten hebben het lesprogramma gevolgd? - TeamAlert en Diversion leveren na elke uitvoering een evaluatie met daarin o.a. een beoordeling door de jongeren (o.a. rapportcijfer). - Jaarlijkse verantwoording/evaluatie door TeamAlert en Diversion.

Workshop 'Ik krijg nooit wat' voor ouders met schoolgaande kinderen	
Beschrijving	<p>Workshop in de sociale wijkteams organiseren voor ouders met schoolgaande kinderen. Het is een taak van de ouders om hun kinderen financiële vaardigheden</p>

	<p>bij te brengen. De workshop leert ouders hoe ze hun kinderen bewust om kunnen laten gaan met geld.</p> <p>Onderwerpen die onder andere aan bod komen zijn: welke inkomsten heeft een gezin, hoe besteden we het geld in ons gezin, hoe ga je om met zak- en of kleedgeld en hoe kun je sparen voor dure nieuwe spullen?</p> <p>De cursus is ontwikkeld door het Nibud en beslaat oorspronkelijk 3 x 1,5 uur. In overleg met het Nibud bekijken we of we de cursus kunnen inkorten en zo minder belastend te maken voor deelnemers.</p> <p>Promotie is een aandachtspunt (zie evaluatie). We zoeken hierin de samenwerking met onder meer de CJG's, SWT's en scholen</p>
Doelstelling	<ul style="list-style-type: none"> - Ouders financiële vaardigheden bijbrengen, zodat ze deze kennis kunnen inzetten bij de opvoeding van hun kinderen. - Ten minste 1 workshop per wijkteam geven.
Evaluatie	Door middel van een enquête aan de deelnemers vragen of de workshop toegevoegde waarde heeft.

Interventie + awareness film	
Beschrijving	Een student van de Hogeschool Leiden heeft een interventie ontwikkeld. Onderdeel van de interventie zijn filmpjes, gemaakt door studio MOIO, bedoeld om jongeren na te laten denken over geldzaken. De interventie vindt grotendeels plaats via sociale media. De gemeente draagt bij aan de verspreiding van filmpjes en andere informatie.
Doelstelling	Vergroten kennis en bewustzijn bij jongeren
Evaluatie	Bereik interventie: aantal weergaven filmpjes, aantal clicks op sociale media.

Geldplan Rondkomen met kinderen	
Beschrijving	<p>Het Nibud/Startpunt Geldzaken heeft het Geldplan Rondkomen met kinderen ontwikkeld. Als je in dit online Geldplan je profiel invult (huishoudsamenstelling, leeftijd kinderen, inkomen, etc.), krijg je een compleet overzicht van regelingen en tips die voor jou van toepassing zijn. Het Geldplan wordt via de gemeentelijke website toegankelijk gemaakt voor inwoners en professionals. We zullen dit ook aan de SWT's en CJG's doorgeven zodat zij hier ook mee aan de slag kunnen met de doelgroep.</p>
Doelstelling	Gezinnen met kinderen onderzoeken zelf online tips en voorzieningen. Waar nodig worden zij ondersteund door professionals of bekenden.
Evaluatie	Zo groot mogelijk gebruik van het Geldplan (gebruik wordt gemonitord).

Online leerbericht voor onderwijzers	
Beschrijving	<p>Actief onder de aandacht brengen van Online Leerbericht voor onderwijzers (van Stichting Leergeld en Stimulansz). Het Leerbericht leert onderwijzers hoe zij armoede kunnen signaleren en hoe zij kinderen en ouders kunnen ondersteunen en doorverwijzen.</p>
Doelstelling	Zoveel mogelijk raadplegen Leerbericht door onderwijzers. Leerbericht onder de aandacht brengen via Samenwerkingsverbanden onderwijs.

Evaluatie	Monitoring gebruik Leerbericht.
------------------	---------------------------------

Gastlessen basisscholen	
Beschrijving	Op basisscholen worden in groepen 7 en 8 gastlessen gegeven over geldzaken.
Doelstelling	Kinderen in een vroeg stadium vertrouwd maken met geldzaken.
Evaluatie	Aantal gastlessen en aantal bereikte leerlingen.

Zorgverzekering 18+	
Beschrijving	De gemeente gaat samen met ketenpartners jongeren erop attenderen dat zij op hun 18 ^e verjaardag zelf een zorgverzekering moeten afsluiten. Als jongeren de verplichte zorgverzekering niet afsluiten, ontstaan er schulden en belanden zij in de wanbetalersregeling waar zij een bestuurlijke boete krijgen. De gemeente geeft hiertoe uitvoering aan de 8 adviezen van Stg. Zwervjongeren Nederland.
Doelstelling	Minder jongeren zijn onverzekerd. Minder jongeren belanden in de wanbetalersregeling.
Evaluatie	We meten het aantal wanbetalers in leeftijdscategorie 18-35 jaar. In 2015 zat 44% van de wanbetalers in deze leeftijdscategorie. Het ging om 950 personen.

3.3. Laaggeletterden

Onderzoek laat zien dat mensen die moeite hebben met lezen of rekenen oververtegenwoordigd zijn in de schuldhulpverlening.⁵ Schuldhulpverleners zijn niet opgeleid om taalachterstanden op te sporen en mensen te verwijzen. Het gevolg daarvan is dat er zelden sprake is van een integrale aanpak van schulden en taalachterstanden. Bij ingezette trajecten is vaak weinig aandacht voor taal of rekenen. Zie ook overlap met doelgroep statushouders (§ 3.4); ook daar taalproblemen.

Filmpjes en eenvoudige taal		
Beschrijving	Alle uitingen rond inkomensondersteuning en schuldhulpverlening worden gescreend op taalniveau. In folders wordt meer gewerkt met beelden. Online wordt in filmpjes uitleg gegeven over regelingen en geldzaken.	
Doelstelling	Informatie wordt voor (meer) laaggeletterden toegankelijk gemaakt.	
Evaluatie	Toetsen aan criteria Stichting Lezen en Schrijven .	

Hulp bij thuisadministratie		
Beschrijving	Vrijwilligers van Humanitas en Schuldhulpmaatje helpen bij het op orde brengen en houden van de financiële thuisadministratie. Zij helpen bij het aanvragen van inkomensondersteuning en voorzieningen, het in balans brengen van inkomsten en uitgaven en het treffen van betalingsregelingen.	

⁵ [Over de relatie tussen lees- en rekenvaardigheden en financiële problemen](#), 2016. In Opdracht van Stichting Lezen & Schrijven. Tamara Madern, Nadja Jungmann & Roeland van Geuns.

Doelstelling	Humanitas verwacht in 2018 660 mensen te helpen met thuisadministratie. Schuldhulpmaatje heeft in 2016 138 mensen geholpen (er zijn voor 2018 e.v. geen prognoses of afspraken gemaakt over aantallen).
Evaluatie	Aantal cliënten Humanitas en Schuldhulpmaatje (Leiden + Leiderdorp).

3.4. Statushouders

Zo'n 35% van de huishoudens met een vluchtelingenachtergrond in Nederland leeft rond of onder de armoedegrens (SCP, 2014). Hun slechte inkomenspositie is te verklaren doordat vluchtelingen eerst de taal moeten leren, vaak voor extra uitgaven staan en geen sociaal vangnet hebben. Om hun huis in te richten, ontvangen ze in Leiden bijzondere bijstand in de vorm van een lening voor inrichtingskosten. Daar komen vaak nog kosten voor gezinshereniging en het inburgeringstraject bovenop. De kosten van een lening voor de inburgering worden overigens kwijtgescholden als de statushouder haar/zijn inburgeringsexamen haalt binnen de tijd die er voor staat.

Schuldpreventieactiviteiten worden afgestemd met het [JAS-project](#).

Vrijwillige budgetcoaches helpen vluchtelingen – project Euro-Wijzer	
Beschrijving	<p>Het project Euro-Wijzer van Vluchtelingenwerk is in 2017 op kleine schaal in Leiden gestart. Met het project Euro-Wijzer helpen budgetcoaches vluchtelingen om financieel zelfredzaam te worden en (verdere) schulden te voorkomen. De budgetcoaches zijn vrijwilligers die worden begeleid door Stichting Vluchtelingenwerk. Voornemen is om het project in Leiden op te schalen en meer mensen te helpen.</p> <p>Lees de notitie Vrijwilligerswerk en schuldhulpverlening van Vluchtelingenwerk. Flyer Budgetcoaching Vluchtelingenwerk</p>
Doelstelling	Vluchtelingen en mensen met een migratieachtergrond helpen met thuisadministratie
Evaluatie	<p>Evaluatie (ook zo benoemd door Vluchtelingenwerk):</p> <ul style="list-style-type: none"> • x mensen zijn gecoacht in het verbeteren van hun financiële zelfredzaamheid; • x mensen maken meer en beter gebruik van inkomensondersteunende voorzieningen; • x vrijwilligers zijn getraind om vluchtelingen te ondersteunen bij (het ontwikkelen van) hun financiële vaardigheden; • de activiteiten van deze vrijwilligers zijn aanvullend op de activiteiten van professionals in het veld van schuldhulpverlening en armoedebestrijding; • extra aandacht is besteed aan financieel risicogedrag bij jongeren door het ontwikkelen en inzetten van materiaal en het organiseren van bijeenkomsten over financiële opvoedingsondersteuning.

3.5. Uitkeringsgerechtigden

Huishoudens met een laag inkomen hebben een grotere kans op problematische schulden. Een belangrijke groep binnen de gemeente met een laag inkomen, vormen de mensen met een bijstandsuitkering. Ultimo 2017 had 57% van de cliënten in de schuldhulpverlening een bijstandsuitkering. Verder blijkt dat 13,7% van de bijstandsgerechtigden langer dan 6 maanden geen

premie zorgverzekering heeft betaald.⁶ Er zijn dus veel overlappen in doelgroep. Samenwerking tussen de Stadsbank en de afdeling werk & inkomen voor deze groep mensen is daarom essentieel.⁷

Outreachinge aanpak bij beslag op uitkering	
Beschrijving	De gemeente Leiden krijgt jaarlijks vele informatieverzoeken van de deurwaarder. De deurwaarder vraagt naar de mogelijkheid van beslag op de uitkering. De gemeente wil klanten voor wie informatieverzoeken binnenkomen benaderen en vragen of ze advies willen over hun schuldenproblematiek.
Doelstelling	Meer doorverwijzingen/aanmeldingen schuldhulpverlening vanuit W&I.
Evaluatie	Monitoren hoeveel klanten zich door deze actie hebben aangemeld bij de Stadsbank.

Automatische doorbetaling vaste lasten	
Beschrijving	Voor bijstandsgerechtigden die tijdelijk niet in staat zijn zelf hun huur, energierekening, zorgpremie en/of andere vaste lasten te betalen, neemt de afdeling Werk & Inkomen dit van hen over. Per geval beoordelen W&I en de Stadsbank nut en noodzaak. Deze ondersteuning is in principe tijdelijk en wordt altijd gecombineerd met een vorm van budgetbegeleiding door de Stadsbank, een vrijwilliger van Schuldhulpmaatje of Humanitas of een medewerker van Snelle Hulp bij Schulden (Vroegsignalering). Voor cliënten die <i>structureel</i> niet in staat zijn hun rekeningen te betalen, wordt verwezen naar alternatieven als beschermingsbewind.
Doelstelling	<ul style="list-style-type: none"> • Voorkomen betalingsachterstanden. • Vermindering van aantal bijstandsgerechtigden in wanbetalersregeling.
Evaluatie	Aantal bijstandsgerechtigden waarvoor één of meer rekeningen worden ingehouden op de uitkering.

3-gesprekken	
Beschrijving	<p>Bijstandsconsulenten kunnen bij gesprekken met bijstandsgerechtigden een schuldhulpverlener uitnodigen wanneer zij inschatten dat dat een meerwaarde heeft. Deze 3-gesprekken vinden al op beperkte schaal plaats. Voornemen is om dit vaker te doen en de drempel hiervoor zo laag mogelijk te maken, bijvoorbeeld door agenda's en contactpersonen uit te wisselen. Gesprekken kunnen plaatsvinden bij de uitkeringsaanvraag, maar ook tijdens bijvoorbeeld een hercontrole. De bijstandsgerechtigde ontvangt een folder over schuldhulpverlening.</p>
Doelstelling	Vaker 3-gesprekken voeren.
Evaluatie	<ul style="list-style-type: none"> • Er wordt geregistreerd hoe vaak 3-gesprekken worden gevoerd. • Jaarlijks wordt aan betrokken medewerkers gevraagd naar de meerwaarde.

Info schuldhulpverlening en inkomensondersteuning	
Beschrijving	Voor bijstandsgerechtigden worden informatiebijeenkomsten georganiseerd over rechten, plichten, regels en andere zaken die betrekking hebben op de uitkering. Ook wordt informatie gegeven over schuldhulpverlening en inkomensondersteuning.

⁶ Bron: CAK/CBS dec. 2015.

⁷ Leestip: [Mensen in de bijstand kunnen eerder worden geholpen met hun schulden](#) (Langereis en Schouten in Sociale Vraagstukken, 9 mei 2017).

	<p>Bijstandsgerechtigden ontvangen een folder over schuldhulpverlening tijdens bijvoorbeeld het 3-gesprek of informatiebijeenkomsten.</p> <p>Bijstandsgerechtigden worden telefonisch of met een gerichte, persoonlijke brief geattendeerd op de mogelijkheden van schuldhulpverlening. Dit gebeurt zo gericht mogelijk, bijvoorbeeld als er signalen zijn van betalingsachterstanden.</p>
Doelstelling	<ul style="list-style-type: none"> • Groter en eerder beroep op schuldhulpverlening of inkomensondersteuning. • Ten minste 1x per jaar een brief naar (een selectie van) bijstandsgerechtigden.
Evaluatie	Aantal informatieactiviteiten en aantal bereikte bijstandsgerechtigden.

3.6. Mensen met een licht verstandelijke beperking

'Verstandelijke beperking' is een veelomvattend begrip en de groep 'mensen met een verstandelijke beperking' is zeer divers. Het gaat om mensen die in meer of mindere mate afhankelijk zijn van de hulp en bescherming van mensen om hen heen. Dat geldt ook voor ondersteuning bij het regelen van financiën. Als dit niet goed is geregeld, is het risico op schulden groot. Bij het benaderen van deze groep, is samenwerking met de sociale wijkteams en in het bijzonder MEE van belang.

Training voor jongeren	
Beschrijving	<p>De training <i>Smart met Geld</i> leert kwetsbare jongeren verstandige financiële keuzes te maken en zelfstandig om te gaan met geld, zodat ze schulden weten te voorkomen. Deze praktijkgerichte training wordt gegeven door een cursusleider van MEE samen met een leerkracht van de praktijkschool. De training is bedoeld voor leerlingen van 15 t/m 18 jaar in het (praktijk)onderwijs.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Meer informatie over de inhoud van de training. • Meer informatie over implementatie van de training op de praktijkschool. • I.c.m. online leerprogramma en i.s.m. CJG. <p>Daarnaast ontwikkelt de gemeente we i.s.m. Ipse de Bruggen een training voor jongeren met een licht verstandelijke handicap. Alle trainingen voor deze doelgroep worden inhoudelijk en voor wat betreft planning op elkaar afgestemd.</p>
Doelstelling	Zoveel mogelijk jongeren met een verstandelijke beperking maken gebruik van een training.
Evaluatie	<ul style="list-style-type: none"> • Aantal deelnemers • Evaluatie per training (vragenlijst en rapportcijfer)

Signaleren LVB-problematiek	
Beschrijving	Schuldhulpverleners van de Stadsbank worden getraind in het signaleren van LVB-problematiek. De training wordt gegeven door MEE.
Doelstelling	Alle schuldhulpverleners herkennen LVB-problematiek en weten hoe zij moeten handelen.
Evaluatie	Aantal schuldhulpverleners dat heeft deelgenomen aan training.

3.7. Cliënten maatschappelijke opvang

Vrijwel elke cliënt in de maatschappelijke opvang heeft, naast persoonlijke issues die zelfstandig wonen in de weg kunnen staan, ook financiële problemen. Zo snel mogelijk inzicht krijgen in en grip krijgen op deze financiële problemen, bereidt deze cliënten beter voor op hun herstel.

Budgetbeheer, informatie en advies	
Beschrijving	De Stadsbank biedt cliënten van de maatschappelijke opvang informatie en advies, budgetbeheer en indien mogelijk schuldhulpverlening. Daarnaast kan hulp bij geldzaken worden geboden door Schuldhulpmaatje of Humanitas.
Doelstelling	Zoveel mogelijk cliënten van maatschappelijke opvang krijgen een combinatie van bovengenoemde hulpvormen.
Evaluatie	Aantal cliënten in maatschappelijke opvang met schuldhulpverlening, budgetbeheer, informatie & advies of hulp Schuldhulpmaatje/Humanitas.

3.8. Zelfstandigen

Volgens de NVVK neemt landelijk het aantal zzp'ers met schulden toe. De schulden van deze groep worden ook ingewikkelder en groter. Wanneer een ondernemer (waaronder zzp'ers) met schulden zich bij de Stadsbank meldt, verwijst de Stadsbank de ondernemer altijd door naar de afdeling Besluit bijstandverlening zelfstandigen (Bbz), onderdeel van het team Werk en Inkomen. Daar wordt beoordeeld of het bedrijf levensvatbaar is. Zo ja, dan kan de inzet van het Bbz (in de vorm van een aanvullende uitkering voor levensonderhoud en/of een bedrijfskrediet) de zelfstandige en zijn bedrijf door de moeilijke periode heen helpen. Ook kan bij een levensvatbaar bedrijf een schuldregeling worden uitgevoerd. Vanwege het specialistische karakter van dit type schuldregeling, vindt de uitvoering hiervan plaats door particuliere bureaus met een NVVK-keurmerk, zoals Zuidweg & Partners. Als uit de toets bij het Bbz-loket blijkt dat een bedrijf niet levensvatbaar is, dan krijgt de ondernemer het advies zijn of haar bedrijf te beëindigen. Als de ondernemer hiermee instemt, kan hij een tijdelijke Bbz-uitkering krijgen tijdens deze periode van beëindiging. Na de beëindiging kan de persoon (inmiddels geen ondernemer meer) een beroep doen op de reguliere schuldhulpverlening van de Stadsbank.

De afdeling Bbz en de Stadsbank onderzoeken in 2018 de mogelijkheid om de hulpverlening aan zelfstandig ondernemers met schulden meer gezamenlijk (in plaats van volgtijdelijk) op te pakken.

De mogelijkheden voor zzp'ers in financiële problemen moeten beter onder de aandacht worden gebracht van ondernemers. De sociale wijkteams gaan, samen met het Bbz-loket, hier de komende jaren verandering in brengen.

Budgetcoaching voor ondernemers	
Beschrijving	<p>We introduceren budgetcoaching en/of cursussen specifiek voor zelfstandig ondernemers. Ondernemers worden geholpen bij o.a. boekhouding, belastingaangifte, scheiden privé- en zakelijke rekening, aanvragen voorzieningen en kredieten. Er zijn daarvoor diverse beproefde methodieken beschikbaar in den lande. De Stadsbank en afdeling Bbz zullen hierbij samenwerken. Andere mogelijke samenwerkingspartners zijn Schuldhulpmaatje, IMK, Nibud, Zuidweg & Partners.</p>

	<p>Werving gebeurt via o.a. KvK, afd. Bbz, Stadsbank en het Project Vroegsignalering. We verspreiden (daarnaast) actief het Geldboek voor Ondernemers van Nibud, KvK en Zuidweg & Partners.</p> <p>Zzp'ers met schuldenproblematiek kunnen daarnaast terecht bij het wekelijks inloopspreekuur in Leiden van de Stichting Ondernemersklankbord, regio Rijnmond. Het ondernemersklankbord is een landelijk netwerk met meer dan 300 adviseurs. Ook is de gemeente Leiden aangesloten bij de Stichting 155-Help-een-bedrijf, een noodloket voor ondernemers (zie www.155.nl). Ondernemers in nood kunnen gebruik maken van deze telefonische advieslijn en informatie krijgen over bijvoorbeeld financiën, belastingzaken, administratieve zaken, organisatiezaken, conflict met derden, een commercieel probleem of andere kwesties.</p>
Doelstelling	Zoveel mogelijk (startende en ervaren) zzp'ers worden preventief of curatief geholpen met hun geldzaken.
Evaluatie	Aantal zzp'ers waarbij afd. Bbz en Stadsbank samen budgetcoaching en/of schuldhulpverlening aanbieden.

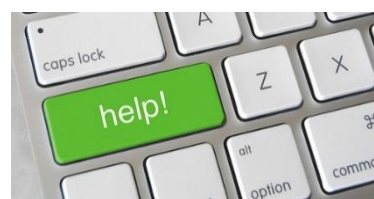
Geldplan voor zzp'ers	
Beschrijving	Het Nibud/Startpunt Geldzaken ontwikkelt in 2018 een online Geldplan voor zzp'ers. Dit Geldplan is onderdeel van een reeks Geldplannen (zie ook § 3.9). Het Geldplan helpt zzp'ers op basis van hun profiel op weg bij het vinden van regelingen en voorzieningen en geeft gerichte tips en adviezen.
Doelstelling	Zzp'ers gaan online zelf aan de slag met het op orde brengen van hun geldzaken. Indien nodig bieden afd. Bbz, Stadsbank, Schuldhulpmaatje, Humanitas of andere hulpverleners ondersteuning.
Evaluatie	Gebruik Geldplan (aantal ingevulde profielen).

Boekhouding op orde door Cazis	
Beschrijving	Veel zzp'ers met problematische schulden hebben hun boekhouding niet op orde. Dit maakt het lastig om schuldhulpverlening of inkomensondersteuning te bieden. De zzp'er heeft vaak geen geld om de boekhouding op orde te laten brengen. Deze ondersteuning kan worden geboden door Cazis . We onderzoeken in welke gevallen we deze ondersteuning kunnen vergoeden wanneer er geen voorliggende voorzieningen zijn (zoals Bbz-krediet).
Doelstelling	Zzp'ers hebben hun boekhouding op orde.
Evaluatie	Aantal zzp'ers geholpen door Cazis.

3.9. Financiële opvoeding en voorlichting

Hieronder wordt verstaan: Inzicht geven en bewustmaken in financieel gedrag met als doel het voorkomen van schulden. Het besef dat het nodig is om evenwicht te brengen en te houden tussen inkomsten en uitgaven. Verantwoord om te leren gaan met geld, zoals het nakomen van financiële verplichtingen en reserveren voor onvoorziene uitgaven.

(Online) zelfhulp en informatie	
Beschrijving	<p>De Stadsbank informeert over haar diensten en producten op de website en communiceert via de Stadskrant en andere media over haar activiteiten. De gemeentelijke website wordt gescreend op toegankelijkheid van informatie over geldzaken. Inwoners moeten weten waar zij zich kunnen</p>

	<p>melden en hoe zij voorzieningen kunnen aanvragen. Ook bieden we instrumenten waarmee inwoners zelf thuis aan de slag kunnen gaan, zoals geldplannen (zie onder), Money Fit en Smart met geld. Zie ook § 3.3 <i>Laaggeletterden</i>: alle uitingen (website, brieven, folders, etc.) rond inkomensondersteuning en schuldhulpverlening worden gescreend op taalniveau. In folders wordt meer gewerkt met beelden. Online wordt in filmpjes uitleg gegeven over regelingen en geldzaken. Er wordt regelmatig gepubliceerd in de Stadskrant</p> <p>Geldplannen Een paar jaar geleden introduceerde Startpunt Geldzaken van het Nibud de 'Geldplannen'. Een online Geldplan helpt mensen om hun geldzaken op orde te brengen en te houden. Gebruikers vullen hun profiel in en krijgen op maat adviezen en tips. Bedrijven en ruim 120 gemeenten stellen de Geldplannen via hun websites beschikbaar aan hun cliënten en inwoners. Er zijn nu 5 Geldplannen:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Geldplan 'Kom uit de geldzorgen!' 2. Geldplan 'Beter rondkomen'. 3. Geldplan 'Sparen, aflossen of beleggen?' 4. Rondkomen met kinderen (ik mocht hieraan meeschrijven) 5. Studie voor kinderen <p>Een Geldplan voor zzp'ers is in ontwikkeling.</p>
Doelstelling	Inwoners gaan in eerste instantie <i>zelf</i> aan de slag met oplossen van hun financiële probleem. Wanneer aanvullende ondersteuning nodig is, weet de inwoner deze direct te vinden.
Evaluatie	<ul style="list-style-type: none"> • Ten minste halfjaarlijks bekijken of onze informatie actueel is en indien nodig aanpassen. • Halfjaarlijks publicatie in Stadskrant

Cazis, belastingadvies aan klanten schuldhulpverlening	
Beschrijving	<p>Op doorverwijzing van de Stadsbank bekijkt de belastingadviseur:</p> <ul style="list-style-type: none"> • of de inkomstenbelasting van de afgelopen 5 jaar correct is aangevraagd en/of • de klant alle toeslagen ontvangt waar hij of zij recht op heeft en waar klant de afgelopen twee jaar recht op had. Indien mogelijk vraagt de belastingadviseur alsnog toeslagen aan voor de klant. • Of zzp'ers hun boekhouding op orde hebben (zie § 3.8)
Doelstelling	Inwoners van Leiden maken gebruik van toeslagen en hebben hun belasting(teruggaaf) goed geregeld.
Evaluatie	Per kwartaal geeft Cazis een overzicht van de behandelde klanten en de opbrengsten. In 2017 heeft Cazis 485 cliënten geholpen.

Cursus rondkomen	
Beschrijving	<p>Er worden Cursussen Rondkomen gegeven. Naast een algemene cursus zijn er cursussen voor specifieke doelgroepen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Smart met geld voor jongeren LVB (§ 3.6) • Cursus Rondkomen voor ouders schoolgaande kinderen (§ 3.2) • Informatiebijeenkomst schuldhulpverlening (bij start / 120-dagentraject schuldhulpverlening) • Cursus Rondkomen bij einde schuldhulpverleningstraject (nog te ontwikkelen)

	<ul style="list-style-type: none"> • Cursussen rond life events (nog te ontwikkelen) • Voor vluchtelingen (§ 3.4) wordt al e.e.a. in groepsverband georganiseerd vanuit project JAS.
Doelstelling	Zoveel mogelijk inwoners met financiële hulpvragen volgen een Cursus Rondkomen. Elke cursus (algemeen of specifiek) wordt ten minste één keer per jaar aangeboden.
Evaluatie	Aantal deelnemers per cursus Evaluatie (rapportcijfer) per cursus

Begeleiding door vrijwilligers	
Beschrijving	<p>Naast professionele budgetbegeleiding door de Stadsbank is er budgetbegeleiding door vrijwilligers van Schuldhulpmaatje en Humanitas.</p> <p>De focus ligt op het ordenen van de thuisadministratie. Zij helpen daarnaast bij het aanvragen van inkomensondersteuning en voorzieningen, het in balans brengen van inkomsten en uitgaven en het treffen van betalingsregelingen. Door mensen te ondersteunen bij het ordenen van papieren, budgetteren en tijdig betalen van de rekeningen, wordt financiële stabiliteit opgezet. Hierdoor ontstaat ruimte voor de aanpak van andere problemen. Door de inzet van de vrijwilligersorganisaties wordt het bereik van vroegsignalering vergroot en de kans op problematische schulden kleiner. Als maatje of buddy gaat men samen met de klant mee om aanvragen of aanmeldingen bij instanties en organisaties te realiseren. De ondersteuning kan preventief, maar ook tijdens en na afloop van het schuldhulpverleningstraject worden aangeboden.</p> <p>Humanitas heeft een spreekuur op Stadsbank. Meestal is de ondersteuning eenmalig. De ondersteuning die Schuldhulpmaatje biedt is meestal langduriger.</p> <p>Humanitas verwacht in 2018 ca. 660 mensen te helpen met thuisadministratie. Schuldhulpmaatje hielp in 2016 138 mensen.</p>
Doelstelling	<ul style="list-style-type: none"> • Bereik van vroegsignalering wordt vergroot; • problematische schuldsituaties en of terugval voorkomen; • concrete ondersteuning bieden aan mensen met (dreigende) financiële problemen; • concrete hulp met het op orde krijgen en houden van de financiën; • zelfredzaamheid van de klanten vergroten.
Evaluatie	<p>We meten:</p> <ul style="list-style-type: none"> • hoeveel klanten begeleiding verkrijgen van de vrijwilligersorganisaties; • hoeveel van die klanten succesvol begeleid worden zonder aanmelding bij schuldhulpverlening en; • hoeveel van die klanten wel aangemeld worden bij schuldhulpverlening en van begin tot eind begeleiding verkrijgen.

Informatiebijeenkomst schuldhulpverlening	
Beschrijving	<p>Cliënten van schuldhulpverlening nemen deel aan informatiebijeenkomst waarin het gehele schuldhulpverleningstraject van A tot Z wordt uitgelegd. De insteek is dat de informatiebijeenkomst een onderdeel wordt van het schuldhulpverleningstraject en zal dus in principe voor alle klanten verplicht worden gesteld. In voorkomende gevallen kan de informatie ook worden verstrekt tijdens (individuele) gesprekken met de cliënt.</p>

Doelstelling	<ul style="list-style-type: none"> • Frequentie: 1 x per 2 maanden (afhankelijk van de opkomst kan dit aangepast worden). • Alle klanten worden goed geïnformeerd. Uiteindelijk verwachten we dat hierdoor de uitval uit het traject afneemt.
Evaluatie	Aantal informatiebijeenkomsten en aantal deelnemers afgezet tegen aantal aanmeldingen schuldhulpverlening.

Buddy app	
Beschrijving	<p>De schuldprenventie-app 'Buddy' begeleidt schuldenaren (bijvoorbeeld Piet) bij het betalen en beheren van hun rekeningen. Deze ondersteuning vindt plaats op verschillende fronten, zo wordt Piet geholpen bij het apart zetten van zijn gelden en wordt hij geadviseerd over aankopen en rekeningen. Op deze manier wordt voorkomen dat Piet uitgaven doet terwijl er rekeningen blijven liggen. Piet is Buddy gaan gebruiken nadat de gemeente hem hierop heeft gewezen tijdens een gesprek over zijn schuldenproblematiek. Piet kwam hierbij nog niet in aanmerking voor schuldhulpverlening. Met een code heeft Piet de applicatie gratis kunnen downloaden via de App-store.</p> <p>Wat doet Buddy zoal:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Financieel inzicht en overzicht • Automatisch geld reserveren • Contacteren <ul style="list-style-type: none"> – Automatisch contact met de Gemeente – Automatisch contact met de belastingdienst en UWV – Automatisch contact met schuldeisers • Informeren en adviseren <ul style="list-style-type: none"> – Adviseren bij rekeningen met de 'Eerlijke prijsvergelijker' – Adviseren bij aankopen
Doelstelling	Inwoners van Leiden hebben grip op hun geldzaken.
Evaluatie	Gebruik en ervaringen met Buddy-app. Evaluatie is onderdeel van de pilot.

3.10. Vroegsignalering

Vroegsignalering houdt in dat de Stadsbank in een zo vroeg mogelijk stadium burgers met financiële problemen in beeld brengt. In samenwerking met ketenpartners worden in een eerder stadium achterstanden in huur, energie en ziektekosten opgespoord en aangepakt. Burgers kunnen vervolgens worden aangezet en gestimuleerd om gebruik te maken van de diverse hulp- en dienstverlenende organisaties.

Project Vroegsignalering	
Beschrijving	<p>In 2017 draaide de pilot Vroegsignalering. Huurders met een huurachterstand werden thuis bezocht en kregen hulp aangeboden. Begin 2018 wordt een plan opgeleverd voor het vervolg op de pilot. Het voornemen is om ook andere betalingsachterstanden (bijv. zorgpremie en energierekening) in het project te signaleren en op te pakken.</p>
Doelstelling	Betalingsachterstanden worden vroegtijdig gesignaleerd en opgelost voordat ze problematisch worden.

Evaluatie	Aantal gesignaleerde/gemelde betalingsachterstanden, opt-outs, huisbezoeken en opgestelde plannen van aanpak.
------------------	---

Presentaties aan ketenpartners in de stad	
Beschrijving	Tijdens presentaties en werkoverleggen worden medewerkers van maatschappelijke organisaties geïnformeerd over de werkwijze van de Stadsbank, zodat zij hun klanten beter en in een eerder stadium kunnen doorverwijzen naar de Stadsbank.
Doelstelling	Werkwijze bekend maken onder de ketenpartners en de samenwerking versterken. Positionering als partner in de stad en op de sociale kaart. Ten minste 1 x per jaar 8 ketenpartners spreken.
Evaluatie	Gemaakte werkafspraken en de samenwerking evalueren met de Stadsbank en dit met de ketenpartners bespreken. Werkafspraken blijven bijschaven en blijven bespreken met de ketenpartners.

Financiële check	
Beschrijving	Klanten UWV (WW'ers), DZB - en op termijn wellicht ook andere uitkeringsgerechtigden - krijgen een 'Financiële Check' aangeboden. De check wordt gedaan door de Stadsbank of een vrijwilligersorganisatie. Het UWV en DZB attenderen klanten op de mogelijkheden. Indien nodig kan de UWV- of DZB-consulent een schuldhulpverlener uitnodigen bij het gesprek met de cliënt (vergelijkbaar met 3-gesprek in het kader van bijstand, zie § 3.5)
Doelstelling	WW-ers bereiden zich voor op de veranderende inkomenssituatie. Er ontstaan geen schulden. DZB-klanten vormen kwetsbare groep: voorkomen ontstaan (overlevings)schulden.
Evaluatie	Aantal financiële checks. Aantal 3-gesprekken.

E-learning voor sociale professionals	
Beschrijving	Sociale professionals van de SWT's volgen de online cursus Signaleren en begeleiden financiële problemen . De sociale professionals in wijkteams vormen voor burgers het eerste aanspreekpunt voor ondersteuning in de wijk. Ook wat betreft financiële problematiek. Deze gratis e-learning, een co-productie van Nibud en Movisie, biedt handvatten om financiële problemen tijdig te signaleren en aan te pakken.
Doelstelling	<ul style="list-style-type: none"> • SWT-medewerkers kunnen financiële problemen beter signaleren en oppakken. • Alle medewerkers volgen de cursus.
Evaluatie	Aantal medewerkers dat cursus volgt.

3.11. Nazorg

Nazorg omvat het geheel van activiteiten dat plaatsvindt na beëindiging van schuldhulpverlening of budgetbeheer en dat gericht is op het voorkomen van recidive.

Nabellen klanten die uitstromen uit budgetbeheer of schuldhulpverlening	
Beschrijving	Binnen drie maanden na beëindiging van het budgetbeheer/shv zal telefonisch contact worden opgenomen met voormalige klanten. Tijdens dit gesprek wordt gevraagd of er opnieuw betalingsachterstanden zijn ontstaan in de vaste lasten. Indien nodig kan een afspraak gemaakt worden om budgetadvies te krijgen. Dit is ook onderdeel audit NVVK.

Doelstelling	Aan alle klanten die jaarlijks uitstromen uit budgetbeheer vragen of ze in staat zijn om hun financiën zelfstandig te beheren. Hierdoor voorkomen dat klanten weer in een problematische schuldsituatie terecht komen.
Evaluatie	Het aantal budgetgesprekken naar aanleiding van de telefoonactie geeft aan hoeveel mensen terugvallen en of de begeleiding naar uitstroom adequaat is.

3.12 Sociaal leenfonds

Sociaal Leenfonds	
Beschrijving	<p>Het Sociaal Leenfonds biedt hulp aan inwoners met kleine schulden. Het fonds kan bijvoorbeeld helpen met een sociale lening als iemand onverwachts een financiële tegenvaller heeft en die zelf niet kan opvangen. Een sociale lening is een geldbedrag dat geleend kan worden en waarover geen kosten en rente worden betaald.</p> <p>Het sociaal leenfonds vult een leemte binnen de bijzondere bijstand, leenbijstand, sociale kredietverlening en giftenbudget van SUN Leiden. Deze bestaande voorzieningen hebben een hoge drempel, kennen teveel bureaucratie, zijn alleen gericht op giften, rekenen rente en/of bieden onvoldoende mogelijkheden om in overleg met hulpverleners lening om te zetten in gift.</p> <p>De gemeente onderzoekt de mogelijkheden van het instellen van een sociaal leenfonds in Leiden. Hiertoe gaan we in overleg met SUN Leiden. Ook wordt afgestemd met de ontwikkelingen in het minimabeleid (onderzoek naar introductie maatwerkbudget).</p> <p>Zie voorbeeld Leenfonds SUN Zoetermeer.</p>
Doelstelling	Oplossing bieden voor kleine schulden voordat deze problematisch worden.
Evaluatie	<ul style="list-style-type: none"> • Aantal verstrekte leningen • Aantal beëindigde leningen volledig en niet-volledig afgelost.